

Електронне наукове фахове видання "Ефективна економіка" включено до переліку наукових фахових видань України з питань економіки (Наказ Міністерства освіти і науки України від 29.12.2014 № 1528)

Дніпропетровський державний
аграрно-економічний університет

Переглянути у форматі pdf

Г. О. Партин, Р. І. Задерецька, О. В. Граціян
ФОРМУВАННЯ ФІНАНСОВОГО ПОТЕНЦІАЛУ ПІДПРИЄМСТВА

№ 1, 2016

[Назад](#)

[Головна](#)

0 0 0 0 0 0 0 0

УДК 330.658

Г. О. Партин,
кандидат економічних наук, професор кафедри фінансів Національного університету «Львівська політехніка»
Р. І. Задерецька,
асистент кафедри фінансів Національного університету «Львівська політехніка»
О. В. Граціян,
магістр кафедри фінансів Національного університету «Львівська політехніка»

ФОРМУВАННЯ ФІНАНСОВОГО ПОТЕНЦІАЛУ ПІДПРИЄМСТВА

Н. О. Partyn,
p.h.d. (economical science), professor of the department of finance, Lviv Polytechnic National University
Р. І. Zaderetska,
assistant of the department of finance, Lviv Polytechnic National University
О. V. Hratsian,
master of the department of finance, Lviv Polytechnic National University

FORMING FINANCIAL POTENTIAL OF ENTERPRISE

Стаття присвячена дослідженню формування фінансового потенціалу підприємства, а також факторів, які впливають на його становлення. Актуальність дослідження полягає у тому, що в ринкових умовах, які характеризуються невизначеністю та динамічністю, кожне підприємство має адекватно оцінювати власні можливості розвитку та ефективно розпоряджатися наявними ресурсами. Під терміном «фінансовий потенціал» визначено сукупність майнового та ринкового потенціалів. Встановлено етапи оцінювання майнових можливостей підприємства. Здійснено розподіл комерційних організацій за рівнями ефективності управління наявними ресурсами, а також виокремлено основні підходи щодо оцінки фінансового потенціалу за рівнями показників і об'єктами оцінки. Охарактеризовано фактори впливу на ринковий потенціал та поділено їх за можливостями контролю з боку підприємства. Проаналізовано яким чином ринкові можливості організації впливають на її фінансовий стан.

The article is devoted to the research of formation financial potential of enterprise and the factors that influence on it's development. The relevance of the investigation is that in market conditions, which are characterized by uncertainty and dynamics, each enterprise must adequately assess own ability to effectively develop and manage available resources. The term "financial potential" is defined as set of property and market potentials. Established stages property possibilities of enterprise. Conducted distribution of commercial organizations by level of efficiency of management of available resources and singled out the main approaches to assessing the financial potential by level indicators and targets assessment. Characterized factors that influence on the market potential and divided them by opportunities to control of the company. Analyzed how the market possibilities are affecting on financial position.

Ключові слова: *фінансовий потенціал, конкурентоспроможність, інвестиційна привабливість, оцінювання ефективності діяльності, управління фінансовим потенціалом, ринкові та майнові можливості підприємства.*

Keywords: *financial potential, competitiveness, investment attractiveness, evaluation of efficiency activity, performance, management of financial potential, market and property opportunities of enterprise.*

Постановка проблеми. Фінансовий потенціал є одним із основних факторів, який визначає успішність роботи підприємства у сучасних умовах ринку. Чим він вищий, тим більш конкурентоспроможним та інвестиційно привабливим є підприємство. Зазвичай, під цим терміном розуміють сукупність існуючого та потенційну здатність нарощення потенціалу суб'єкта господарювання. Фінансовий потенціал також доволі часто отожденою із наявними фондами фінансових ресурсів підприємства. В умовах швидко мінливого ринкового середовища України перед суб'єктами господарювання постають проблеми ефективного використання наявних ресурсів, пошуку резервів підвищення продуктивності діяльності, оптимізації структури майна. Для вирішення цих проблем служби фінансового менеджменту підприємства мають управляти його фінансовим потенціалом, що зумовлює актуальність теми дослідження. Відтак, існує об'єктивна потреба у формуванні механізму управління фінансовим потенціалом підприємств, інтегрованого із стратегічним баченням розвитку підприємства на ринку.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Оцінювання фінансового потенціалу підприємства перебуває в полі зору провідних українських та іноземних економістів. Серед них виокремимо наукові праці Денисюка О.Г., Маслак О.І., Турчак В.В., Олесюка О.І., Онишка С.В., Касьянова Н.В. На базі наукових праць

зазначених авторів можна розглянути фінансовий потенціал як складову частину економічного потенціалу, яка визначає подальші фінансові можливості організації, а також як сукупність усіх наявних фінансових ресурсів підприємства та методів їх використання для забезпечення максимально можливого фінансового результату. Бачимо, що узгодженої позиції щодо визначення терміну «фінансовий потенціал підприємства» на сьогоднішній час не існує, а тому важливо проводити подальші систематизовані дослідження у визначеному напрямку.

Виділення раніше невизначених частин загальної проблеми. З огляду на недостатню обґрунтованість підходів до управління фінансовим потенціалом підприємства, необхідно розглянути його складові, методи оцінювання, чинники впливу, а також дослідити взаємозв'язок між ринковим та фінансовим потенціалами.

Поставка мети. Відповідно до постановленої раніше загальної проблеми, метою написання статті є розкриття наукових положень щодо процесів управління фінансовим потенціалом підприємства, на основі його оцінювання, визначення рівня і якості використання та врахування особливостей впливу ринкового потенціалу.

Виклад основного матеріалу. Фінансовий потенціал підприємства визначаємо як його здатність до раціонального та ефективного використання фінансових ресурсів, що перебувають у його розпорядженні, а також можливості до нарощення у разі необхідності, обсягів цих ресурсів. Проводити оцінювання фінансового потенціалу підприємства важливо як для внутрішніх, так і зовнішніх користувачів інформації. За умов оптимального використання фінансового потенціалу підприємство збільшує свою ринкову вартість, що є сигналом для потенційних інвесторів, кредиторів, акціонерів, державних структур та інших зовнішніх суб'єктів оцінювання щодо доцільності інвестування коштів у досліджуване підприємство та його платоспроможності. Зобразимо схематично етапи оцінювання майнового потенціалу юридичної особи за інформацією (див. рис. 1).

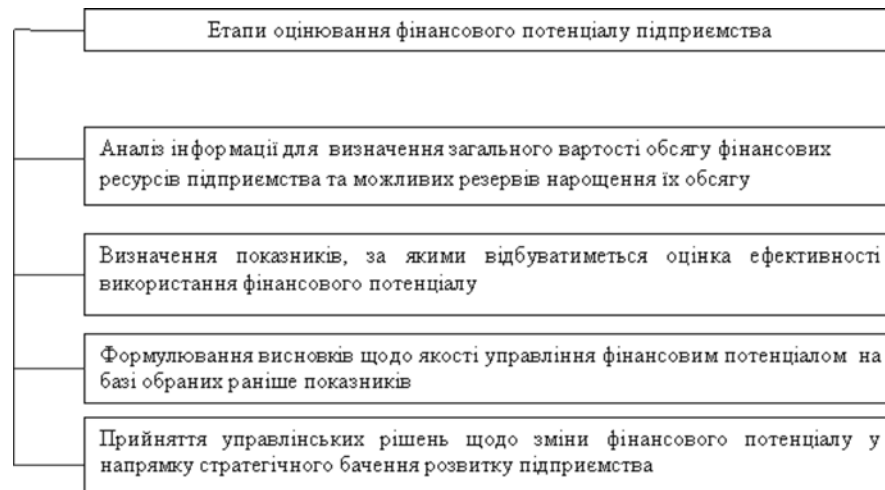

Рис. 1. Етапи оцінювання фінансового потенціалу підприємства

Оцінювання існуючого фінансового потенціалу підприємства має ґрунтуватися на аналізованні показників його ділової активності, рентабельності, ліквідності та платоспроможності, фінансової стійкості, майнового стану тощо [4, с. 125]. Детальне вивчення динаміки значень наведених фінансових показників дасть змогу отримати комплексну характеристику діяльності підприємства, його конкурентоспроможності, надійності, а відтак, стане основою для розробки стратегії управління фінансовим потенціалом суб'єкта господарювання.

Наступним етапом в управлінні фінансовим потенціалом підприємства має бути доцільно визначення методів, за якими можна зробити висновок щодо якості управління ними. В основу методів оцінювання рівня використання фінансового потенціалу підприємства закладено аналізування результатів його діяльності за окремими напрямками, з врахуванням впливу факторів та виявлення резервів підвищення ефективності використання фінансових ресурсів (див.рис. 2).

Рис. 2. Методи оцінювання рівня використання фінансового потенціалу підприємства
складено за даними: [6, с. 90-92]

За об'єктами оцінки виокремлено ресурсний, структурний, цільовий та змішаний методи оцінки рівня використання фінансового потенціалу. Ресурсний метод передбачає оцінювання наявних у підприємства фінансово-економічних ресурсів у грошовій та натуральній формах із врахуванням їх якості та ефективності використання у господарській діяльності. В свою чергу, структурний метод ґрунтується на аналізі окремих складових та елементів задіяних вхідних ресурсів та визначенні рівня їх віддачі. Цільовий метод передбачає порівняння фактичних результатів управління фінансовим потенціалом підприємства із плановими. При застосуванні змішаного методу використовуються окремі елементи вищезазначених підходів до визначення рівня використання аналізу фінансового потенціалу підприємства.

За рівнем узагальнення показників виокремлено методи оцінювання за допомогою інтегрального показника чи системи показників. Використання інтегрального показника передбачає зведення окремих даних в одній математичній залежності. Натомість система показників створюється для розгляду їх значення незалежно один від одного, що дає змогу оцінити результати роботи підприємства на різних сегментах діяльності.

Використання вищенаведених методів оцінювання, дає змогу розподілити підприємства за рівнем якості управління фінансовим потенціалом (див. табл.1).

Таблиця 1.

Рівень використання	Характеристика показників діяльності підприємства
---------------------	---

фінансового потенціалу підприємства	
Високий	Високі показники рентабельності, фінансовий стан стійкий, існують можливості залучення додаткового капіталу, ділова репутація знаходиться на високому рівні
Середній	Підприємство отримує прибуток, однак результати його господарської діяльності тісно корелюють із динамікою внутрішнього і зовнішнього середовища функціонування
Низький	Підприємство фінансово нестабільне, існують загрози його платоспроможності, ділова репутація є незадовільною

складено за даними: [1, с. 9; 5, с. 87-88]

В процесі оцінювання фінансового потенціалу можна зробити висновки щодо ефективності системи фінансового менеджменту на підприємстві. Під ефективною системою управління фінансами визначаємо технологію побудови взаємоузгодженого за всіма структурними підрозділами та функціями планів, які містять роз'яснення щодо джерел формування і напрямів використання фінансових ресурсів підприємства. Для складання таких планів необхідно провести комплексний аналіз кон'юнктури ринку, а також розрахувати економічні та фінансові індикатори діяльності об'єкта оцінювання. Окрім цього, передбачається використання механізмів оперативно-тактичного реагування на ризики, які можуть впливати досягнення поставлених цілей (наприклад, обсягів збуту, планового фінансового результату, інвестиційних вкладень) з мінімально допустимими відхиленнями (не більше 20%) [1, с. 93-95]. За результатами аналізу виокремлюють такі групи підприємств за рівнем використання потенціалу:

- високий рівень – на підприємстві передбачена розгалужена система бюджетного планування;
- середній рівень – підприємство формує систему планових фінансових звітів, визначених за певними стандартами обліку;
- низький рівень – підприємство здійснює планування діяльності за допомогою застосування методу коефіцієнтів [7, с. 51].

Системи бюджетного планування та формування планових фінансових звітів дозволяють здійснювати постійний моніторинг діяльності суб'єкта господарювання, а це, в свою чергу, дає можливість більш адекватно оцінювати фінансові можливості підприємства та його резерви розвитку. Стосовно коефіцієнтних методів варто зазначити, що попри їх інформативність та низьку трудомісткість у розрахунках, вони не можуть слугувати інструментом стратегічного управління тому, що не враховують у повній мірі всі фактори, які чинять вплив на господарську діяльність.

На основі отриманих раніше результатах аналізування ефективності використання ресурсів підприємства доцільно також провести аналіз ринкового потенціалу підприємства. Під цим терміном «ринковий потенціал» розуміємо здатність організації з використанням наявних маркетингових засобів здійснювати збут продукції, закріплюватися на певній частці ринку і в подальшому нарощувати обсяги просування товарів [2, с. 96]. Ринковий потенціал доцільно розглядати з погляду чинників впливу на його формування. Оцінка ефективності діяльності підприємства на ринку перебуває у залежності від різноманітних факторів, які мають різне походження. Бізнес-процеси стрімко розвиваються, а тому кількість чинників, від яких залежить ринковий потенціал організації, щоразу збільшується. Їх чітка ідентифікація та класифікація має вагомe значення для роботи комерційної організації. Згрупуємо окремі чинники впливу на ринкове становлення підприємства за інформацією, наведеною у таблиці 2.

Таблиця 2.
Чинники впливу на формування ринкового потенціалу підприємства

Групи чинників	Коротка характеристика впливу
Маркетингові	Від правильно спланованої маркетингової політики залежить яким буде ставлення клієнтів до підприємства. Для цього здійснюються заходи, пов'язані з ідентифікацією бренду на ринку: позиціонування, виокремлення індивідуальності та цінності пропонованих товарів, аналіз споживчого сприйняття. В кінцевому результаті проведення таких дій створюється унікальна торгова позиція, яка повинна переконати споживачів, що продукція даного підприємства є кращими, ніж в конкурентів
Соціально-психологічні	Соціально-психологічні чинники впливу на формування ринкового потенціалу підприємства пов'язані з його клієнтською базою. Основні фактори – чисельність та динаміка населення, фінансове становище наявних і потенційних споживачів продукції, довіра населення стосовно досліджуваного суб'єкта господарювання
Поведінкові	До цієї групи відносимо здатність підприємства до постійного підтримання зв'язку із громадськістю, тобто інформувати споживачів про зміни у товарному асортименті, ціновій політиці, покращенні характеристик вихідного продукту виробництва тощо
Управлінські	Функціонування господарської організації на ринку буде успішним лише у випадку наявності в його працівників відповідного рівня професійної кваліфікації, їх практичної здатності до виконання поставлених завдань
Інформаційні	Група інформаційних чинників визначає здатність комерційної організації до безперерйного моніторингу ринку вцілому, а також його окремих сегментів, пошуку можливостей освоєння нових ринків збуту,

складено за даними: [3, с. 24; 7, с. 51]

Бачимо, що на формування ринкового потенціалу підприємства впливають чинники, які підприємство може контролювати, а також ті, які можливо лише прогнозувати. Основною метою підприємства при дослідженні факторів, на котрі неможливо вплинути, є зведення до мінімуму негативних наслідків від дій. Неконтрольовані чинники впливають на діяльність різних підприємств по різному, тому ефективність заходів, спрямованих на оптимізацію діяльності за умов дії таких чинників залежить від стратегії функціонування підприємства.

Ринковий потенціал суттєво впливає на в на фінансові можливості, а відтак і фінансовий потенціал організації. Чим успішніше становище підприємства на ринку, то більше в нього можливостей до залучення додаткового капіталу, ефективніша система управління фінансами, розвинутіша система ризик-менеджменту, раціональніше побудована система дій, спрямована на досягнення стратегічних цілей від провадження фінансово-економічної діяльності.

Висновки. Фінансовий потенціал є критерієм, який визначає здатність підприємства до пристосування при змінах економічної кон'юнктури, адже, саме він відіграє вагомo роль у спроможності підприємства генерувати необхідний обсяг позитивних грошових потоків, бути інвестиційно привабливою, ліквідною та фінансово надійною. За результатами проведеного дослідження можна стверджувати, що процес формування фінансового потенціалу підприємства є по своїй сутності складним явищем, котре залежить від багатьох факторів, які в основному контролюються суб'єктом господарювання. При оцінюванні фінансового потенціалу підприємства беруться до уваги показники ефективності використання існуючих фінансових ресурсів та стратегічні напрямки розвитку бізнесу. Проте, через значну залежність фінансових можливостей підприємства від змін в економічному середовищі, необхідно враховувати вплив факторів. Які чинять вплив на формування і використання фінансового потенціалу.

Список використаних джерел.

1. Денисюк О. Г. Майновий потенціал підприємства: сутність, відтворення, управління: автореф. дис. канд. екон. наук: 08.00.04 / О. Г. Денисюк; Укр.н.-д.

ін.-т продуктивності АПК. – К., 2010. – 21 с.

2. Зайчук Т. О. Теоретичні аспекти визначення ринкового потенціалу і таргетингу вітчизняними підприємствами / Т. О. Зайчук // Маркетинг і менеджмент інновацій. – 2012. – №1. – С. 96-104.

3. Касьянова Н. В. Потенціал підприємства: формування та використання. 2-ге вид. перероб. та доп. [текст] : підручник / Н. В. Касьянова, Д. В. Солоха, В. В. Морєва, О. В. Белякова, О. Б. Балакай – К. : «Центр учбової літератури», 2013. – 248 с.

4. Маслак О.І. Особливості оцінювання економічного потенціалу підприємства в умовах циклічних коливань / О. І. Маслак, О. О. Безручко // Вісник соціально-економічних досліджень. 2013. – Вип. 1. – С. 121-127.

5. Морщенок Т. С. Огляд підходів до визначення економічної сутності поняття «ефективність» / Т. С. Морщенок, О. М. Біляк // Економічний вісник Запорізької державної інженерної академії. – 2014. – Вип. 8. – С. 82-89.

6. Развитие бухгалтерского учета и аналитического инструментария предприятия: коллективная монография / Под ред. И. Й. Яремко и проф. Г. Ронэка. – Львов: Издательство Львовской политехники, 2014. – 208 с.

7. Турчак В. В. Методика оцінки фінансового потенціалу підприємства в сучасних умовах господарювання / В. В. Турчак, С. Д. Чижинська // Молодий вчений. – 2014. – №8 (11). – С. 49-52.

References.

1. Denysiuk, O.G. (2010), "Property potential of enterprise: nature, reproduction, management", Abstract of Ph.D. dissertation, Research institute productivity agroindustrial complex, Kyiv, Ukraine.

2. Zaychuk, T. A. (2012), "Theoretical aspects of the definition of market potential and targeting by domestic companies", Marketynh i menedzhment innovatsii, vol. (1), pp. 96-104.

3. Kasianova, N.V., Soloha, D.V., Morieva, V.V., Beliakova, O.V., Balakaj, O.B. (2013), Potentsial pidpriemstva formuvannia i vykorystannia [Potential of enterprise: forming and using], 2nd ed, Centr uchbovoi literatury, Kyiv, Ukraine.

4. Maslak, O.I., Bezruchko, O.O. (2013), "Features evaluating the economic potential of the enterprise in terms of cyclical fluctuations", Visnik social'no-ekonomichnih doslidzhen', vol. (1), pp. 121-127.

5. Morschenuk, T. S., Bilyak, O. M. (2014), "Review of approaches to determining the economic essence of the concept of "efficiency", Ekonomichnyi visnik Zaporiz'koyi derzhavnoyi inzhenernoyi akademiyi, vol. (8), pp. 82-89.

6. Yaremko, I.J. (Ed.) (2014), Razvitie bukhgalterskogo ucheta i analiticheskogo instrumentaria predpriyatiya [The development of accounting and analytical instruments businesses], Izdatel'stvo L'vovskoy politehniki, L'vov, Ukraine.

7. Turchak, V.V., Chyzhynska, S.D. (2014), "Methods of enterprise financial potential assessment in the contemporary economy", Molodij vchenij, vol. 8(11), pp. 49-52.

Стаття надійшла до редакції 02.01.2016 р.

ТОВ "ДКС Центр"